

K E N D E L S E

om fredning af

Harrestrup Å fra Vestvolden til udløbet.

(Vigerslevparken
Damhussøen
Damhusengen og
Krogebjergparken)

afsagt den 29. oktober 2010 af Fredningsnævnet for København

Den 11. november 2006 rejste Københavns kommune i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening forslag om fredning af Vigerslevparken, Damhussøen, Damhusengen, Krogebjergparken og Grøndalsparken.

Den 29. november 2006 rejste Danmarks Naturfredningsforening forslag om fredning af Skolehaverne, og den 25. juni 2009 rejste Frederiksberg kommune i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening sag om fredning af Grøndalen, Grøndalsengen og Femte Juni Plads.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3, blev fristen for færdiggørelse af de den 11. og 29. november 2006 rejste sager udsat til den 1. november 2010.

På et møde den 26. november 2009 har fredningsnævnet besluttet at udskille fredningsforslagene vedrørende Grøndalsparken, Skolehaverne, Grøndalen, Grøndalsengen og Femte Juni Plads til særskilt behandling.

Der har været afholdt offentligt møde den 20. september 2007 og været besigtigelse den 27. september 2007.

I fredningsforslaget er anført, at formålet er at sikre parkerne som sammenhængende, rekreative grønne områder, og at sikre og muliggøre en forbedring af deres biologiske, landskabelige og rekreative værdier under hensyntagen til den historiske baggrund for områdernes nuværende udformning samt at muliggøre en forbedring af biodiversiteten i områderne. Endvidere vil parkerne blive sikret som en del af det regionale system af grønne områder ved Københavns kommunes grænser og sammenhængen med Valbyparken, Kystagerparken, Stadionparken og Vestvolden.

Området

Vigerslevparken, Damhussøen, Damhusengen og Krogebjergparken ligger i Ådalen omkring Harrestrup Å.

Harrestrup Å har sit udspring i Harrestrup Mose i Albertslund og udløber i Kalveboderne.

Kloakoverløb til Harrestrup Å medfører periodevis dårlige iltforhold og ringe hygiejnisk tilstand af vandet og aflejring af slam på bunden. Der er tilkøbet 23 overløbsbygværker på strækningen fra Fæstningskanalen til udløbet. Vandløbet er voldsomt præget af gentagne overløb fra oplandets kloaksystemer.

Krogebjergparken følger Harrestrup Ås slyngede forløb og strækker sig fra Vestvolden til Jyllingevej. Inklusiv Harrestrup Å har den et areal på ca. 14 ha.

Damhusengen strækker sig fra Jyllingevej til Damhussøen. Damhusengen blev afvandet i 1938. Den har en åben karakter, præget af flader med slået græs, men i den sydlige samt i den nordligste ende får græs og vilde planter lov at vokse sig højt. Harrestrup Å løber i i den østlige side, mens en let fordybning midt i engen røber, hvor åen før har løbet. Her kan om foråret ses et blomsterflor, der er karakteristisk for en næringsrig eng. Den sydligste del har enkelte vandlidende områder. Engen har en randbeplantning af store, fuldkronede træer. Inklusiv Harrestrup Å har engen et areal på ca. 41 ha.

Damhussøen blev dannet ved, at åen blev opdæmmet af en landevejsdæmning, hvor Roskildevej nu ligger. I 1938 blev Harrestrup Å ført uden om søen, og en pumpestation blev bygget til at regulere søens vandstand ved at pumpe vand ind fra åen. En begrænsning af tilledningen af det næringsrige vand fra Harrestrup Å har været medvirkende til, at Damhussøen siden begyndelsen af 1990-erne har opfyldt regionsplanens mål for god vandkvalitet. For at søen ikke atter skal tippe tilbage til en dårlig tilstand, oppumpes der kun vand fra Harrestrup Å i perioder, hvor der ikke sker spildevands-overløb til åen. Damhussøen har et areal på ca. 46 ha.

Vigerslevparken følger den nederste del af Harrestrup Å, som på denne strækning også kaldes Damhusåen. Parken er et langstrakt, grønt areal på ca. 4 km. Den er præget af klippede græsarealer med solitære træer. Området bruges hovedsageligt til boldspil, hundeluftning, solbadning og gennemgang. Det rummer dog også et stort engområde med såede engblandinger. Parkens areal er på ca. 45 ha.

Forholdet til internationale beskyttelsesbestemmelser.

Området grænser op til det fredede område ved Kalveboderne. Da der er tale om en status quo fredning, der åbner op for at forbedre vandkvaliteten af Harrestrup Å, som løber ud i Kalveboderne, vil den ikke forringe naturtyper og levesteder for arter eller forstyrre arter inden for dette international beskyttelsesområde, jf. Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 4.

Fredningsforhold.

Fredningsnævnet for København rejste den 14. februar 1959, efter anmodning fra Danmarks Naturfredningsforening, fredningssag for en lang række københavnske parker. Den 13. juni 1963 aftalte Københavns kommune med fredningsnævnet, at kommunen efter forhandling med nævnet skulle udarbejde fredningsdeklarationer for alle de parker, der var nævnt i henvendelsen fra Danmarks Naturfredningsforening. Damhussøen og Damhusengen blev fredet den 16. juni 1966. Vigerslevparken og Krogebjergparken blev ikke fredet, men har været betragtet som fredet i anledning af, at der i 1959 var rejst fredningssag.

Ved gennemførelsen af nærværende fredning ophæves fredningsdeklarationerne for Damhussøen og Damhusengen, tinglyst henholdsvis 16. juni og 12. juli 1966, ligesom en stifredningskendelse af 30. juli 1947 på matr.nr. 2 rl Risbjerg, Hvidovre by, ophæves.

Sagens behandling.

På det offentlige møde bemærkede Bent Andersen, der er medlem af Enggruppens bestyrelse, at Damhusengens midtergrøft, der antagelig blev gravet i 1664, bør markeres.

I brev af 25. november 2007 har han endvidere nævnt en række bevaringsværdige kulturhistoriske spor i området ved Damhussøen.

Københavns kommune har i brev af 17. juli 2008 anført, at parkerne er etableret og videreudviklet oven på flere spor efter tidligere tiders menneskeskabte aktiviteter. Derfor vil en afgørelse om, hvilke kulturhistoriske spor, der skal bevares, normalt afhænge af med hvilke øjne og i hvilken tidsperiode, man ser området fra.

Fredningsnævnet har efter anbefaling fra Københavns kommune besluttet at indføre den nedenfor under § 4, stk. 6, anførte bestemmelse.

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 4. januar 2008 foreslået, at der i bestemmelsen om fredningens formål tilføjes: "at Harrestrup Å kommer til at indgå som en integreret del af parksystemet." Det er anført, at tilføjelsen ønskes for at sikre, at besøgende kan opleve åen og parkerne som en helhed.

Fredningsnævnet har ikke fundet, at bestemmelsen bør indgå som en del af formålsbestemmelsen. Danmarks Naturfredningsforening er blandt de høringsberettigede ved udarbejdelsen af plejeplanerne og vil i forbindelse hermed kunne bidrage med at sikre det ønskede.

Der fastsættes følgende

F R E D N I N G S B E S T E M M E L S E R :

Bestemmelser gældende for hele området

§ 1. Fredningens formål.

Det er fredningens formål

1. at sikre området som parkområde
2. at opretholde og muliggøre en forbedring af områdets biologiske, landskabelige og rekreative værdier under hensyntagen til den historiske baggrund for områdets nuværende udformning, herunder at muliggøre en forbedring af biodiversiteten i området
3. at fastholde og regulere offentlighedens ret til færdsel i området og dets anvendelse til fritidsformål
4. at sikre området som en del af det regionale system af grønne områder, specielt sammenhængen med Valbyparken, Kystagerparken, Stadionparken og Vestvolden
5. at medvirke til at sikre, at Danmarks internationale forpligtelser til at beskytte naturen overholdes.

§ 2. Arealernes tilstand

1. Der må ikke opføres bebyggelse af nogen art eller etableres anlæg, foretages terrænændringer eller ændringer i vegetationsforholdene, medmindre sådanne tilstandsændringer er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.
2. Fredningen er ikke til hinder for bevarelse, drift, vedligeholdelse, renovering og nyetablering af anlæg, bygværker og ledninger samt oprensning af vandløb samt dertil hørende adgangsveje for at sikre en optimal drift af spildevandssystemer, vandledninger og vandløb. Udformning og placering af overjordiske anlæg skal godkendes af Fredningsnævnet.
3. Fredningen er ikke til hinder for etablering af underjordiske spildevandsbassiner/hjælpeledninger med dertil hørende overjordiske anlæg, adgangsveje og nødvendige terrænændringer eller andre ændringer af kloaksystemet med det formål at hindre udløb af spildevand. Udformning og placering af overjordiske anlæg skal godkendes af Fredningsnævnet.
4. Fredningen er ikke til hinder for reetablering af tidligere vådområder eller for, at der kan etableres anlæg eller vådområder med renseeffekt til tilbageholdelse og rensning af vand. Ændringerne samt disses udformning skal fastsættes i en plejeplan.

§ 3. Bebyggelse

1. Plejemyndigheden kan uden plejeplan tillade, at der kan foretages ombygninger og mindre tilbygninger eller opføres mindre bygninger, for eksempel toiletter, på maksimalt 20 m².
2. Der kan opsættes motionsredskaber langs hovedstierne.

§ 4. Pleje

1. Københavns Kommune er plejemyndighed i fredningsområdet. Kommunerne kan aftale anden fordeling.
2. Uanset § 2, stk. 1, må plejemyndigheden udføre de foranstaltninger, der skønnes egnede til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige og rekreative værdier inden for fredningsområdet. Foranstaltningerne skal udføres på grundlag af en plejeplan.
3. Det er ikke tilladt at anvende sprøjtegifte i fredningsområdet, og der må generelt ikke gødskes. Dog kan plejemyndigheden tillade, at der på boldspilsarealer gødes, hvor det af hensyn til slidstyrke er nødvendigt.
4. En plejeplan skal være udarbejdet af plejemyndigheden efter reglerne i stk. 5-8.
5. Plejeplanen skal redegøre for de pleje- og udviklingsarbejder, som påtænkes udført i de første 5 år efter fredningens gennemførelse. De senere plejeplaner må højst gælde i 10 år.

6. Plejeplanen skal endvidere redegøre for, hvilke kulturhistoriske spor, der er i parkerne, samt hvorledes sporene skal bevares og plejes i planperioden.
7. I forbindelse med udarbejdelse af plejeplanen skal følgende gives lejlighed til at udtale sig:

Danmarks Naturfredningsforening
Friluftsrådet
Dansk Ornitologisk Forening
Dansk Botanisk Forening
Lokaludvalgene i Valby, Vanløse og Brønshøj-Husum
Hvidovre kommune – angående Vigerslevparken
Rødovre kommune – angående Vigerslevparken, Damhussøen og -engen samt Krogebjergparken
Københavns Energi.

8. Plejemyndigheden udarbejder udkast til plejeplan og fremsender det til de høringsberettigede. Indsigelse skal være fremsat over for plejemyndigheden inden en af denne fastsat frist. Uenighed om plejeplanen, herunder om indsigelsen skal have opsættende virkning, kan af plejemyndigheden eller de høringsberettigede forelægges for fredningsnævnet, der herefter træffer afgørelse.

§ 5. Offentlighedens adgang

1. Bortset fra anlæg og bygninger med tilliggende arealer, som efter deres formål og karakter ikke bør være offentlig tilgængelige, og hvor udearealerne derfor normalt er hegnede, kan offentligheden færdes overalt til fods og udnytte området rekreativt med de nedennævnte begrænsninger samt med de begrænsninger, der følger af lovgivningen eller som måtte blive bestemt i en plejeplan.
2. De eksisterende hegn kan ændres af hensyn til offentlighedens sikkerhed. Opsætning af nye hegn, med det formål at skabe forbedrede forhold for legende børn, kan foretages af plejemyndigheden.
3. I plejeplanen kan der fastsættes bestemmelser for, at færdsel forbydes i nærmere bestemte områder af hensyn til at beskytte plante- og dyrelivet.
4. Der må ikke etableres nye adgange fra private ejendomme til parkerne uden plejemyndighedens godkendelse.
5. Cykling må kun ske på de stier, der i plejeplanen er udlagt som cykelstier.
6. Motoriseret kørsel er kun tilladt i forbindelse med driften af fredningsområdet. Handicappede kan benytte eldrejet køretøj. Plejemyndigheden kan i enkeltstående, særlige tilfælde give tilladelse til motoriseret kørsel i området.
7. Hunde skal føres i snor. Der kan i plejeplanen dispenseres fra denne bestemmelse i mindre områder.
8. Sejlads er generelt ikke tilladt. Plejemyndigheden kan dog tillade sejlads i forbindelse med miljø- og naturovervågning, undervisningsbrug samt pleje af området.

Københavns kommunes børneinstitution, sejlklubben "Damhussøen", beliggende i Damhusengen, kan endvidere benytte den nordlige del af Damhussøen til sejlads. Afgrænsningen af institutionens sejladsområde samt tilladelse til yderligere sejlads i søen og åen fastsættes i plejeplanen.

9. Fiskeri er kun tilladt med plejemyndighedens godkendelse.

§ 6. Veje, stier og tekniske anlæg

1. Nye stier og broer må ikke anlægges uden at være fastlagt i plejeplanen. Nye cykelstier og redningsstier kan asfalteres. Øvrige stier anlægges med grusbelægning eller som naturstier.
2. Der må ikke etableres belysning i området uden Fredningsnævnets godkendelse.
3. Uanset stk. 2 må der opstilles master til vejbelysnings- og trafikformål på de arealer, der ligger umiddelbart op til tilgrænsende og krydsende veje, når vejmyndighederne anser det for nødvendigt.
4. Ved gennemførelse af en ny jernbaneforbindelse skal der etableres støj-afskærmning og passagemulighed for mennesker og fauna i parken. Udformningen skal godkendes af Fredningsnævnet.
5. Der må ikke anbringes reklameskilte og lysreklamer i fredningsområdet. Plejemyndigheden kan dog give tilladelse til, at der inden for en afstand af 10 m fra kiosken i Damhusengen opsættes mindre reklamer for kioskens salg.
6. Der må ikke anbringes skulpturer og lignende i fredningsområdet uden at være fastlagt i en plejeplan.

Særbestemmelser for delområder

§ 7 Vigerslevparken:

Cykelskuret og pladsen ved Hvidovre Station kan ombygges og adgangsf forholdene til stationen kan ændres med fredningsnævnets godkendelse.

Ophører anvendelsen af vandværksgrunden med vandværksted, herunder til undervisningsbrug, bliver fredningens øvrige bestemmelser gældende.

§ 8 Damhussøen/Damhusengen:

Ophører anvendelsen af Københavns kommunes børneinstitution, sejlklubben "Damhussøen", bliver fredningens øvrige bestemmelser gældende for det pågældende areal.

Et areal på ca. 300 m² ved Damhussøen er udlejet til A/S Damhuskroen og er dermed ikke offentlig tilgængeligt. Ophører lejemålet, bliver fredningens øvrige bestemmelser gældende for det pågældende areal.

Ophører anvendelsen af kiosken med udendørs serveringsareal ved Damhussøen, bliver fredningens øvrige bestemmelser gældende for det pågældende areal.

Plejemyndigheden kan tillade, at der udføres oprensninger og andre foranstaltninger i Damhussøen og herunder regulering af søens vandstand af hensyn til vandmiljøet i søen samt af hensyn til vandkvaliteten og mængden af vand, der videreføres fra søen til De indre Søer i byen.

Der må kun foretages opfyldning eller etablering af øer i Damhussøen eller ske ændringer af søens form, hvis det foretages på grundlag af en plejeplan.

Der må kun anbringes faste indretninger i søen, herunder broer, forankrede både, flåder, pramme og lignende, hvis det foretages på grundlag af en plejeplan.

§ 9 Krogebjergparken:

De nuværende hegnede områder ved Islevbro Vandværk er ikke offentligt tilgængelige. Ophører den nuværende brug af arealerne, bliver fredningens øvrige bestemmelser gældende for de pågældende arealer.

Der kan udføres en ny sti som vist på kortbilag 4 langs Harrestrup Å ved Islevbro Vandværk, hvis det sker på grundlag af en plejeplan.

Der kan på matr. nr. 2995 Husum, matr. nr. 2 b, 80 a, 81 samt del af 74 a Islev ved Islevbro Vandværk etableres anlæg relateret til vandindvinding og kildepladsdrift, herunder borer, råvandsstationer, underjordiske ledninger og bygværker.

Øvrige bestemmelser for hele området

§ 10 Tilsyn

Tilsynet med overholdelse af fredningsbestemmelserne ligger hos vedkommende kommune.

§ 11 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation efter Naturbeskyttelseslovens 50, stk. 1, medmindre det vil stride mod fredningens formål.

§ 12 Ophævelse af ældre fredninger.

Fredningsdeklaration vedrørende Damhussøen og Damhusengen, tinglyst henholdsvis 16. juni og 12. juli 1966, samt stifredningskendelse, tinglyst den 31. juli 1947, på matr. nr. 2 rl Risbjerg, Hvidovre by, ophæves, når nærværende fredning er gennemført.

§ 13 Tinglysning.

Fredningskendelsen tinglyses på følgende matrikelnumre:

Vigerslev

2650, 3255, 2440, 118, 3158, 1849, 366, 2944, 818, 110, 109, 819, 814, 794, 3133 og 4 f.

Risbjerg

2 rl og 14 lv.

Damhussøen

1, 6 og 15.

Vanløse

1 b, 3446, 3 b, 19 a, 189, 932, 934, 2780, 933, 10 b, 3400, 3434, 8 b, 2906, 3082, 3086, 3084, 2907, 3109, 3092 og 3087.

Grøndalslund

15 rh.

Rødovre

1 vp

Husum

460, 3694, 2833, 468, 3589, 946, 476, 822, 923 og 2995.

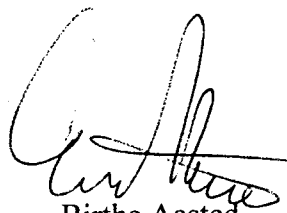
Islev

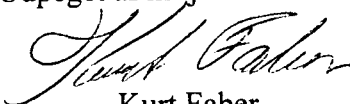
69 b, 80 a, 80 b, 80 d, 80 e, 80 f, 80 g, 74 a, 81 og 2 b.

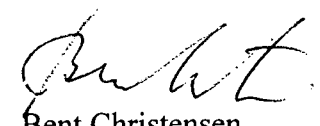
De i § 12 nævnte deklARATIONER aflyses ikke, før nærværende fredning er endelig.

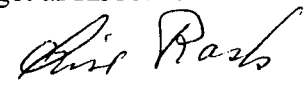
Den 29. oktober 2010

Hans Chr. Poulsen
Formand

Birthe Aasted
Udpeget af miljøministeren

Kurt Faber
Udpeget af Rødovre kommune

Bent Christensen
Udpeget af Københavns kommune

Lise Rask
Udpeget af Hvidovre kommune